

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν

§ 43. Ὄνόματα οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἤτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται **συγκεκριμένα**: Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται **ἀφηρημένα**: θυσία, ἡρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικὰ λέγονται:

1) **ὀνόματα κύρια**, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὠρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα: Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) **ὀνόματα προσηγορικά**, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζώων ἢ πραγμάτων: μαθητής, ἵππος, ὄρος.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος: ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον — ὁ κύων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ**, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζώων, καλοῦνται **ἐπίκοινα**: ὁ ἰέραξ, ἡ γαλῆ.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικὰ ὁμως, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ζῶντα ὄντα:

1) πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν: ὁ παῖς-ἡ παῖς, ὁ ἵππος-ἡ ἵππος, ὁ βουῖς-ἡ βουῖς· ταῦτα καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ γένους**.

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν: ὁ μαθητής-ἡ μαθήτρια, ὁ ἱερεὺς-ἡ ἱέρεια, ὁ λέων-ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται **δικατάληκτα καὶ διγενῆ**.

Σημείωσις. Τῶν ἐπικοίνων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχη ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ ἄρρην-ἡ ἄρρην, ὁ θῆλυς-ἡ θήλεια· ὁ ἄρρην ἀετός, ἡ ἄρρην ἀλώπηξ - ὁ θῆλυς ἀετός, ἡ θήλεια ἀλώπηξ (πρβλ. καὶ νῦν: ἀρσενικός - θηλυκός ἀετός, ἀρσενική - θηλυκή ἀλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν

I. Πρώτη κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 46. Κατὰ τὴν **πρώτην κλίσιν** κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά μόνον· ἀρσενικά, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ας ἢ -ης, καὶ θηλυκά εἰς -α ἢ -η.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν

Ἐνικὸς

		(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
ὄν.	ὁ	ταμίας	Ἀτρείδης	βουλευτής
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμίᾳ	Ἀτρείδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τόν	ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτήν
κλητ.	ὦ	ταμία	Ἀτρείδη	βουλευτά

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἀτρειδῶν	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἀτρεΐδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς	ταμίας	Ἀτρεΐδας	βουλευτάς
κλητ.	ὦ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν

Ἐνικὸς

		(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
ὄν.	ἡ	μάχαιρα	φρουρά	μουσα
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τήν	μάχαιραν	φρουράν	μούσαν
κλητ.	ὦ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα

Πληθυντικὸς

ὄν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τάς	μαχαίρας	φρουράς	μούσας
κλητ.	ὦ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	(θ. νύμφα-)		(θ. τιμα-)			
ὄν.	ἡ	νύμφη	τιμῆ	αἱ	νύμφαι	τιμαῖ
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τὴν	νύμφην	τιμὴν	τάς	νύμφας	τιμὰς
κλητ.	ὦ	νύμφη	τιμῆ	ὦ	νύμφαι	τιμαῖ

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτόκλιτων

	Ἐνικὸς				Πληθυντικὸς		
	Ἄρσενικόν		Θηλυκόν		Ἄρσ. καὶ Θηλ.		
ὄν.	-ās	ῆ -ης	-ā	ῆ -ᾶ ῆ -η			-αι
γεν.	-ου		-ās	ῆ -ης			-ῶν
δοτ.	-α	ῆ -η	-α	ῆ -η			-αῖς
αἰτ.	-άν	ῆ -ην	-άν	ῆ -ᾶν ῆ -ην			-ᾶς
κλητ.	-ā	ῆ -η ῆ ᾶ	-ā	ῆ -ᾶ ῆ -η			-αι

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτῆρος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι α ἢ η· π.χ. ἡ κατάληξις τῆς ἐνικ. ὀνομαστικῆς -ας προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -αῖς ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -υς (-ανς = ᾶς)· (πρβλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα :

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις·

2) τὸ α εἰς τὴν κατάληξιν -ās (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν -α τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν : ὁ ὄρνιθοθήρās, τοὺς Ἄτρείδās, τῆς χώρās, τὰς σφαίρās (τὼ Ἄτρείδā, τὼ μούσā)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται : τῶν Ἄτρειδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν, ἀλλά : οἱ ἔτησίαι = τὰ μελέμια, τῶν ἔτησίων· (βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ης, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς ᾶ

1) τὰ ἔθνικα : ὦ Πέρσα, ὦ Σκύθα·

2) τὰ εἰς -της : ὦ πολῖτα, ὦ δικαστὰ—δεσπότης, ὦ δέσποτα.

3) τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, τρίβης, -ώνης κλπ.
(ἦτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ῥῆμα) : ὦ γυμνασιάρχᾳ, ὦ γεωμέτρᾳ, ὦ παντοπῶλα, ὦ παιδοτρίβα, ὦ τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ ρ, λέγεται **καθαρὸν α** (οἰκί-α, ὄρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σύμφωνον, πλὴν τοῦ ρ, λέγεται **μὴ καθαρὸν α** (ῥίζ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων :

1) τὸ καθαρὸν α εἶναι μακρόν : βασιλείᾳ, θήρᾳ·

2) τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς η : γλῶσσᾶ (γλώσσης, γλώσση), μᾶζᾶ (μάζης, μάζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ :

1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαιρώνεια, εὐνοια κτλ·

2) εἰς τὰ ὀνόματα γραῖα, μαῖα, μυῖα·

3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς -ρα δισύλλαβα ὀνόματα : μοῖρα, πείρα, προῦρα, σφαῖρα καὶ σφῦρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ α εἶναι μακρόν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : (ἢ χώρᾳ) τὴν χώρᾱν, ὦ χώρᾳ, (ἢ γλῶσσᾶ) τὴν γλῶσσᾱν - ὦ γλῶσσᾶ.

2. Συνηρημένα

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α τοῦ θέματος ἄλλο α ἢ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα** : (Ἐθηνᾶ) Ἐθηνᾶ, (μνάα) μνᾶ, (Ἐρμέας) Ἐρμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα

Ἐνικὸς

	(θ. Ἐρμεα-, Ἐρμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλεα-, γαλη-)
ὄν.	ὁ Ἐρμῆς	ἡ μνᾶ	ἡ γαλῆ
γεν.	τοῦ Ἐρμοῦ	τῆς μνᾶς	τῆς γαλῆς
δοτ.	τῷ Ἐρμῆ	τῇ μνᾶ	τῇ γαλῆ
αἰτ.	τὸν Ἐρμῆν	τὴν μνᾶν	τὴν γαλῆν
κλητ.	ὦ Ἐρμῆ	ὦ μνᾶ	ὦ γαλῆ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	Ἑρμαῖ	αἱ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τούς	Ἑρμαῖς	τάς	μνάς	γαλαῖς
κλητ.	ὦ	Ἑρμαῖ	ὦ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα·

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναίρετων, πλὴν ὅτι τὸ εα εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναίρουσιν εἰς η: ὁ Ἑρμέας-Ἑρμῆς· ἐνῶ: τοὺς Ἑρμέ-ας Ἑρμαῖς·

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα· (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναίρετως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν ρ: ὁ βορέας - ὁ βορράς, τοῦ βορέου - τοῦ βορρά, τῷ βορέα - τῷ βορρά κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς -ος, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ον.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἐνικός

	(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ἰατρο-)	(θ. ψηφο-)	(θ. ὁδο-)		
ὄν.	ὁ	ἄνθρωπος	ἰατρός	ἡ	ψηφός	ὁδός
γεν.	τοῦ	ἀνθρώπου	ἰατροῦ	τῆς	ψηφου	οδοῦ
δοτ.	τῷ	ἀνθρώπῳ	ἰατρῷ	τῇ	ψηφῷ	ὁδῷ
αἰτ.	τὸν	ἄνθρωπον	ἰατρὸν	τὴν	ψηφόν	ὁδόν
κλητ.	ὦ	ἄνθρωπε	ἰατρέ	ὦ	ψηφε	ὁδὲ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ἄνθρωποι	ἰατροὶ	αἱ	ψηφοὶ	ὁδοὶ
γεν.	τῶν	ἀνθρώπων	ἰατρῶν	τῶν	ψηφῶν	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς	ἀνθρώποις	ἰατροῖς	ταῖς	ψηφοῖς	οδοῖς
αἰτ.	τούς	ἀνθρώπους	ἰατροὺς	τάς	ψηφούς	οδοὺς
κλητ.	ὦ	ἄνθρωποι	ἰατροὶ	ὦ	ψηφοὶ	οδοὶ

Παραδείγματα ούδετέρων

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς			
	(θ. ποτήριο-)	(θ. φυτο-)				
ὄν.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων	φυτῶν
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις	φυτοῖς
αἰτ.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
κλητ.	ὦ	ποτήριον	φυτὸν	ὦ	ποτήρια	φυτὰ

54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.
ὄν.	-ος	-ον	-οι	-ᾶ
γεν.	-ου	-ου	-ων	-ων
δοτ.	-ῳ	-ῳ	-οις	-οις
αἰτ.	-ον	-ον	-ους	-ᾶ
κλητ.	-ε	-ον	-οι	-ᾶ

Σημειώσεις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ δευτερόκλιτα εἶναι θ (ἢ ϵ)· π.χ. ἡ κατάληξις **-ος** ἢ **-ον** προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος θ μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ς** ἢ **-ν**, ἡ κατάληξις **-ους** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος θ μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-νς** (**-ονς=ους**· βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἷασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἤτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις **α** εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα : τὰ δῶρᾶ, τὰ μῆλᾶ (τὰ ποιήματᾶ)· (βλ. καὶ § 16, 2 - 8).

2. Συνηρημένα

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτήρος **ο** τοῦ θέματος ἄλλο **ο ἤ ε**, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συνκί-
ρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**: (νόος)
νοῦς, (ὀστέον) ὀστοῦν· (πρβλ. § 51).

Παραδείγματα

Ἐνικὸς

	(θ. ἐκπλοο-, ἐκπλου-)	(θ. ῥοο-, ῥου)	(θ. προχουο-, προχου-)	(θ. ὀστεο-, ὀστοῦ-)			
ὄν.	ὁ	ἐκπλους	ῥοῦς	ἡ	πρόχους	τὸ	ὀστοῦν
γεν.	τοῦ	ἐκπλου	ῥοῦ	τῆς	πρόχου	τοῦ	ὀστοῦ
δοτ.	τῷ	ἐκπλω	ῥῷ	τῇ	πρόχῳ	τῷ	ὀστῷ
αἰτ.	τόν	ἐκπλουν	ῥοῦν	τήν	πρόχουν	τὸ	ὀστοῦν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἐκπλοι	ῥοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ	ὀστᾶ
γεν.	τῶν	ἐκπλων	ῥῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	ὀστῶν
δοτ.	τοῖς	ἐκπλοισ	ῥοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς	ὀστοῖς
αἰτ.	τούς	ἐκπλους	ῥοῦς	τάς	πρόχους	τὰ	ὀστᾶ

Παρατηρήσεις

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν **ο ἢ ε**, ταῦτα ἔχουν **ου** (τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς συναίρεσεως τοῦ **ο + ο ἢ ε + ο**)·

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25)·

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμὸν).

3. Ἀττικὸκλιτα

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ Ἄθως, ἡ ἄλως, ὁ νεώς. Ταῦτα λέγονται **ἀττικὸκλιτα**, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὁμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Παράδειγματα

Ἐνικὸς

	(θ. νεω-)	(θ. Μενελεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)	
ὄν.	ὁ	νεῶς	Μενέλεως	ἦ ἄλως	τὸ ἀνώγεων
γεν.	τοῦ	νεῶ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ.	τῷ	νεῶ	Μενέλεω	τῇ ἄλω	τῷ ἀνώγεω
αἰτ.	τὸν	νεῶν	Μενέλεων	τὴν ἄλω	τὸ ἀνώγεων
κλητ.	ὦ	νεῶς	Μενέλεως	ὦ ἄλως	ὦ ἀνώγεων

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	νεῶ	—	αἱ ἄλω	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν	νεῶν	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς	νεῶς	—	ταῖς ἄλως	τοῖς ἀνώγεως
αἰτ.	τούς	νεῶς	—	τάς ἄλως	τὰ ἀνώγεω
κλητ.	ὦ	νεῶ	—	ὦ ἄλω	ὦ ἀνώγεω

Παρατηρήσεις

§ 60. Τὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων ω· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ -ω ὑπάρχει ἢ ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει ἢ : τῷ νεῶ (τῷ θεῷ), οἱ νεῶ (οἱ ναοί)·

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν·

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ : ὁ λεῶς, τοῦ λεῶ — ὁ Δεξίλεως, τοῦ Δεξίλεω — ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν : τὸν Ἄθω, τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἓν τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω ἢ εἰς ἓν τῶν ληκτικῶν συμφῶνων

(ν, ρ, ς, Ξ, Ψ), εἰς δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εἰς -ος (καὶ σπανιώ-
τερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται **περιττοσύλλαβα**, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσο-
τέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα, ἄλλα μὲν
σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ς, καὶ ταῦτα
λέγονται **κατάληκτικὰ** (στάχυ-ς, γίγα-ς), ἄλλα δὲ τὴν σχημα-
τίζουν ἄνευ κατάληξεως, καὶ ταῦτα λέγονται **ἀκατάληκτα** (λιμὴν,
γέρον).

2) τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν
εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) ἄλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἤτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν
θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (σωλὴν, σωλῆνος κλπ.), ἄλλα δὲ εἶναι
διπλόθεμα, ἤτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (λιμὴν, λιμέ-
νος κλπ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχη εἰς τὴν τελευταίαν
συλλαβὴν του μακρὸν φωνῆεν, λέγεται **ἰσχυρόν** (λιμην- χιων-),
τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του βραχὺ
φωνῆεν, λέγεται **ἀσθενές** (λιμεν-, χιον-).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ
τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῆ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος (Ἕλλην-ος,
γίγαντ-ος). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμά-
των αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (λιμέν-ος, λιμὴν —
χιόν-ος, χιών.).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα
ὀνόματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** (στάχυ-ς, στάχυ-ος, — πό-
λι-ς, πόλε-ως) καὶ εἰς **συμφωνόληκτα** (ἀγών, ἀγών-ος — γέρον,
γέροντ-ος).

2) τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς
ἀφωνόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα ἄφωνον (φύλαξ, φύλακ-ος —
πατρίς, πατρίδ-ος), καὶ εἰς **ἡμιφωνόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα
ἡμίφωνον (λιμὴν, λιμέν-ος — ῥήτωρ, ῥήτορ-ος). (βλ. § 3, 1 - 2).

Α'. Φωνηεντόληκτα

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδετέρου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ωος ἢ -υς, -υος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

		(θ. ἦρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)		(θ. δρυ-)
ὄν.	ὁ	ἦρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἡ	δρυ-ς
γεν.	τοῦ	ἦρω-ος	θω-ός	ἰχθύ-ος	τῆς	δρυ-ός
δοτ.	τῷ	ἦρω-ι	θω-ι	ἰχθύ-ι	τῇ	δρυ-ι
αἰτ.	τὸν	ἦρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν	δρυ-ν
κλητ.	ὦ	ἦρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὦ	δρυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἦρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ	δρύ-ες
γεν.	τῶν	ἦρώ-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν	δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἦρω-σι	θω-σί	ἰχθύ-σι	ταῖς	δρυ-σί
αἰτ.	τούς	ἦρω-ας	θῶ-ας	ἰχθῦ-ς	τάς	δρυ-ς
κλητ.	ὦ	ἦρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὦ	δρύ-ες

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθῦς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχελος εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν (βλ. καὶ § 50, Σημ.).

Ὅμοίως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ι, ὅπως ὁ κῖς, ὁ, ἡ οἷς (ἐκ τοῦ οἷς), καὶ τὸ κύριον ὄνομα ὁ Συέννεσις, προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα ἡ τίγρις, καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν: ὁ κῖς, τοῦ κι-ός, τῷ κι-ι, τὸν κι-ν, οἱ κι-ες, τῶν κι-ῶν, τοῖς κι-σί, τοὺς κι-ς κτλ.

Παρατηρήσεις

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων:

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ὦ ἰχθύ, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθῦ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 6): ὁ μῦς, τὸν μῦν, ὦ μῦ, τοὺς μῦς — τὰς ὄφρυς — τοὺς ἰχθῦς.

§ 70. β') Καταληκτικά άρσενικά και θηλυκά εις -ις -εως ἢ -υς -εως, διπλόθεμα, και τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ

Ἐνικὸς

	(θ. πρυτανι- πρυτανε-)	(θ. πόλι- πολε-)	(θ. πελεκυ- πελεκε-)	(θ. ἄστυ- ἄστε-)
ὄν.	ὁ πρύτανι-ς	ἡ πόλι-ς	ὁ πέλεκυ-ς	τὸ ἄστυ
γεν.	τοῦ πρυτάνε-ως	τῆς πόλε-ως	τοῦ πελέκε-ως	τοῦ ἄστε-ως
δοτ.	τῶ πρυτάνει	τῇ πόλει	τῶ πελέκει	τῶ ἄστει
αἰτ.	τὸν πρύτανι-ν	τὴν πόλι-ν	τὸν πέλεκυ-ν	τὸ ἄστυ
κλητ.	ὦ πρύτανι	ὦ πόλι	ὦ πέλεκυ	ὦ ἄστυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ πρυτάνεις	αἱ πόλεις	οἱ πελέκεις	τὰ ἄστη
γεν.	τῶν πρυτάνε-ων	τῶν πόλε-ων	τῶν πελέκε-ων	τῶν ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς πρυτάνε-σι	ταῖς πόλε-σι	τοῖς πελέκε-σι	τοῖς ἄστε-σι
αἰτ.	τούς πρυτάνεις	τάς πόλεις	τούς πελέκεις	τὰ ἄστη
κλητ.	ὦ πρυτάνεις	ὦ πόλεις	ὦ πελέκεις	ὦ ἄστη

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὀνόματα τίγρις καὶ τύρις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἔγγελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (βλ. § 68, Σημ.).

§ 71. Κατάληξις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	-ς ἢ —	—	-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἢ -ως)	-ος (ἢ -ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ϊ	-ϊ	-σϊ	-σϊ
αἰτ.	-ᾶ ἢ -ν	—	-ᾶς ἢ -ξ, -ς (-νς)	-ᾶ
κλητ.	-ς ἢ	—	-ες	-ᾶ

Σημείωσις. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προῆλθεν ἐξ ἀντιμεταχωρήσεως: πόλη-ος, πόλε-ως — βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως (βλ. § 32, 4), ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολὴν τοῦ ν πρὸ τοῦ ς (βλ. § 32, 4 καὶ 33,6).

Παρατηρήσεις

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα ὀνόματα :

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἤτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -*ις* ἀπὸ ἓν θέμα εἰς *ι* (πρῦτανι-, πολί-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς *ε* (πρῦτανε-πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -*υς* ἀπὸ ἓν θέμα εἰς *υ* (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς *ε* (πελεκε-, πηχε-)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς *ι* ἢ *υ*, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς *ε*, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα *ε* μὲ τὸ ἐπόμενον *ι* ἢ *ε* τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς *ει* (πόλε-*ι*, πόλει — πόλε-*ες*, πόλεις)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -*ος* ἀλλὰ -*ως* καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2) : πόλε-*ως*, πήχε-*ων*·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -*υ*, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : αἱ πόλεις, τὰς πόλεις — οἱ πήχεις, τοὺς πήχεις.

Σημείωσις. Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστν εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρ *ε* συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν -*α* εἰς -*η* : (ἄστε-*α*) ἄστη.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς -*εὺς* (γεν. -*έως*), εἰς -*αῦς* καὶ εἰς -*οῦς*, μονόθεμα

Ἐνικὸς

		(θ. ἱππευ-)	(θ. ἀλιευ-)		(θ. γραυ-)	(θ. βου-)
ὄν.	ὁ	ἱππεύ-ς	ἀλιεύ-ς	ἡ	γραῦ-ς	ὁ βού-ς
γεν.	τοῦ	ἱππέ-ως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς	γρα-ός	τοῦ βο-ός
δοτ.	τῷ	ἱππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ	γρα-ῖ	τῷ βο-ῖ
αἰτ.	τὸν	ἱππέ-ᾱ	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾱ	τὴν	γραῦ-ν	τὸν βοῦ-ν
κλητ.	ὦ	ἱππεῦ	ἀλιεῦ	ὦ	γραῦ	ὦ βοῦ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἱππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ	γραῖ-ες	οἱ βό-ες
γεν.	τῶν	ἱππέ-ων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν	γρα-ῶν	τῶν βο-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἱππεῦ-σι	ἀλιεῦ-σι	ταῖς	γραυ-σί	τοῖς βου-σί
αἰτ.	τούς	ἱππέ-ᾱς	ἀλιέ-ας καὶ ἀλιᾱς	τάς	γραῦ-ς	τούς βοῦ-ς
κλητ.	ὦ	ἱππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ	γραῖ-ες	ὦ βό-ες

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αῦς ἢ -οῦς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων ὁ χαρακτήρ υ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται : βασιλεύς, βασιλεῦ, βασιλεῦσι — γραῦς, γραῦν, γραυσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα — γραός, γραῆς (βλ. § 33, 3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων :

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος υ, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων εἰς εἰ : (ἰπέ-ι) ἰπεῖ, (ἰπέ-ες) ἰπεῖς, (ἰπέ-ε) ἰπεῖ (πρβλ. § 72, 2)·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως : ὦ βασιλεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν· (βλ. § 32, 4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναيروῦν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ) : (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοᾶ, (Εὐβοέας) Εὐβοᾶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα

		Ἐνικὸς			
		(θ. Λητω-, Λητο-)		(θ. ἠχω-, ἠχο-)	
ὄν.	ἡ	Λητώ		ἡ	ἠχώ
γεν.	τῆς	Λητούς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆς	ἠχοῦς
δοτ.	τῇ	Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ι)	τῇ	ἠχοῖ
αἰτ.	τὴν	Λητώ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν	ἠχώ
κλητ.	ὦ	Λητοῖ		ὦ	ἠχοῖ

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, ὅσῳκις δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν : ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς κτλ. — αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόληκτα

1. Ἄφωνόληκτα

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

- 1) οὐρανικόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα οὐρανικὸν (κ, γ, χ)·
- 2) χειλικόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα χειλικὸν (π, β, φ)·
- 3) ὀδοντικόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ)·

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα

		Ἐνικὸς					
ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	ὁ	ἔνυξ	
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ός	τοῦ	ἔνυχ-ος	
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ι	τῷ	ἔνυχ-ι	
αἰτ.	τόν	φύλακ-α	τήν	φλόγ-α	τόν	ἔνυχ-α	
κλητ.	ᾧ	φύλαξ	ᾧ	φλόξ	ᾧ	ἔνυξ	

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	φύλακ-ες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ἔνυχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ἔνυχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξί	τοῖς	ἔνυξι
αἰτ.	τούς	φύλακ-ας	τάς	φλόγ-ας	τούς	ἔνυχ-ας
κλητ.	ᾧ	φύλακ-ες	ᾧ	φλόγ-ες	ᾧ	ἔνυχ-ες

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν.	ὁ	κώνωψ	Ἄραψ	οἱ	κώνωπ-ες	Ἄραβ-ες
γεν.	τοῦ	κώνωπ-ος	Ἄραβ-ος	τῶν	κωνώπ-ων	Ἄράβ-ων
δοτ.	τῷ	κώνωπ-ι	Ἄραβ-ι	τοῖς	κώνωψι	Ἄραψι
αἰτ.	τόν	κώνωπ-α	Ἄραβ-α	τούς	κώνωπ-ας	Ἄραβ-ας
κλητ.	ᾧ	κώνωψ	Ἄραψ	ᾧ	κώνωπ-ες	Ἄραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-ς, φλόγ-ς, ἔνυχ-ς, κώνωπ-ς, Ἄραβ-ς — φύλακ-σι, φλογ-σί, κώνωπ-σι, Ἄραβ-σι (βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδοντικόληκτα

α) Καταληκτικὰ εἰς -ς, μονόθεμα

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	τάπης	ἡ	Ἑλληνίς	ὁ	ἔρnis
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἑλληνίδ-ος	τοῦ	ἔρniθ-ος

δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῇ	Ἑλληνίδ-ι	τῷ	ὄρνιθ-ι
αἰτ.	τὸν	τάπητ-α	τὴν	Ἑλληνίδ-α	τὸν	ὄρνιν
κλητ.	ὦ	τάπητς	ὦ	Ἑλληνίς	ὦ	ὄρνι

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	τάπητ-ες	αἱ	Ἑλληνίδ-ες	οἱ	ὄρνιθ-ες
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν	Ἑλληνίδ-ων	τῶν	ὄρνιθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπησ-ι	ταῖς	Ἑλληνί-σι	τοῖς	ὄρνι-σι
αἰτ.	τούς	τάπητ-ας	τάς	Ἑλληνίδ-ας	τούς	ὄρνιθ-ας
κλητ.	ὦ	τάπητ-ες	ὦ	Ἑλληνίδ-ες	ὦ	ὄρνιθ-ες

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄν.	ὁ	ἀνδριάς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες
γεν.	τοῦ	ἀνδριαντ-ος	ἐλέφαντ-ος	τῶν	ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντ-ων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντ-ι	τοῖς	ἀνδριᾶσ-ι	ἐλέφασ-ι
αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντ-α	τούς	ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντ-ας
κλητ.	ὦ	ἀνδριάς	ἐλέφαν	ὦ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων τάπητ-ς, Ἑλληνίδ-ς, ὄρνιθ-ς, ἀνδριάντ-ς, ἐλέφαντ-ς, —τάπητ-σι, Ἑλληνίδ-σι, ἀνδριάντ-σι, ἐλέφαντ-σι (βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 84. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος

	Ἑνικός	Πληθυντικός	Ἑνικός	Πληθυντικός
	(θ. γερωντ-, γερонт-)		(θ. σωματ-)	
ὄν.	ὁ γέρων	οἱ γέροντ-ες	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α
γεν.	τοῦ γέροντ-ος	τῶν γερόντ-ων	τοῦ σώματ-ος	τῶν σωμάτ-ων
δοτ.	τῷ γέροντ-ι	τοῖς γέρου-σι	τῷ σώματ-ι	τοῖς σώμα-σι
αἰτ.	τὸν γέροντ-α	τούς γέροντ-ας	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α
κλητ.	ὦ γέρον	ὦ γέροντ-ες	ὦ σῶμα	ὦ σώματ-α

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων γέρωντ, γέροντ, σῶματ, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων γέροντ-σι, σώματ-σι (βλ. § 33, 1, 4, 5).

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληκτα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν εἰς **α** (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα) καὶ τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (ὦ τάπης, ὦ πατρίς, ὦ ἰμάς, ὦ ὁδοῦς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν τὰ βαρύτονα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ις** τὴν σχηματίζουν εἰς **-ν** (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-ις, -εως**) : ἡ ἔρις, τὴν ἔριν — ἡ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν)·

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν

α') τὰ εἰς **-ις** βαρύτονα ὀδοντικόληκτα, τὸ ὀξύτονον ὄνομα **τυραννίς** καὶ τὸ ὄνομα ὁ **παῖς** (= πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως **-ς** (κατὰ τὰ εἰς **-ις** φωνηεντόληκτα) : ὦ Ἄρτεμι, ὦ Ἄγι, ὦ ἔρι, ὦ ὄρνι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ (ὅπως : ὦ πρύτανη, ὦ πόλι)

β') τὰ εἰς **-ας** (**-αντος**) βαρύτονα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα : ὦ ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὦ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ)· (βλ. § 33, 1).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τὰ ὀνόματα ἡ **ἀλώπηξ** (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ **πούς** (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (ἀλώπηκ-, πουδ-) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενές (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἡ **θρίξ** σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικὸν) θέμα **θριχ-** εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θρίξ, ὦ θρίξ, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα **τριχ-** εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῆ τριχί)· (βλ. § 37, 7).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὀνόματα μὲ θέμα εἰς **-ντ** ἔπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ **α + ω ἢ α + ο** εἰς **ω**, τοῦ **α + ε ἢ α + ει** εἰς **α** καὶ τοῦ **ο + ει ἢ ο + ε** εἰς **ου**) : ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφῶντ), τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενοφῶντ-ος) κτλ., ὁ ἀλλᾶς (ἀλλᾶεντ-ς, ἀλλᾶεις), τοῦ ἀλλᾶντ-ος (ἀλλᾶεντ-ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακῶεντ-ς, πλακῶεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακῶεντ-ος) κτλ. (βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμιφωνόληκτα

§ 83. Τὰ ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

1) ἐνρινόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα τοῦ θέματος ἐνρινον (**ν**)·

2) ὑγρόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα ὑγρὸν (λ, ρ)·

3) σιγμόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα σ.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα

1) Καταληκτικά εἰς -ις, γεν. -ῖνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -αν, γεν. -ᾶνος, -ην, γεν. -ηνος καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ὁ δελφίς	παιάν	Ἑλλην	χιτῶν
γεν.	τοῦ δελφῖν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλην-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφῖν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλην-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τὸν δελφῖν-α	παιᾶν-α	Ἑλλην-α	χιτῶν-α
κλητ.	ὦ δελφίς	παιάν	Ἑλλην	χιτῶν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλην-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφῖν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφῖ-σι	παιᾶ-σι	Ἑλλη-σι	χιτῶ-σι
αἰτ.	τούς δελφῖν-ας	παιᾶν-ας	Ἑλλην-ας	χιτῶν-ας
κλητ.	ὦ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλην-ες	χιτῶν-ες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτεῖς (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτέν-α, ὦ κτεῖς — οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτε-σί, τοὺς κτένας κτλ.).

Οἱ τύποι δελφίς, κτεῖς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλησι, χιτῶσι κλπ. προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφῖν-ς, κτέν-ς, δελφῖν-σι, παιᾶν-σι, χιτῶν-σι (βλ. § 33, 6).

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κίων-, κιον-)
ὄν.	ὁ ποιμῆν	ἡ χελιδῶν	ὁ κίων
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίων-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίων-ι
αἰτ.	τὸν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τὸν κίων-α
κλητ.	ὦ ποιμῆν	ὦ χελιδῶν	ὦ κίων

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κίον-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἰτ.	τούς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τούς	κίον-ας
κλητ.	ὦ	ποιμέν-ες	ὦ	χελιδόν-ες	ὦ	κίον-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κίον-σι (βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Ὑγρόληκτα

1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ήρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος, -ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθηρ-, ἀθερ-)	(θ. ῥήτωρ-, ῥητορ-)
ὄν.	ὁ κρατῆρ	ἀθηρ	ῥήτωρ
γεν.	τοῦ κρατῆρ-ος	ἀθερ-ος	ῥήτορ-ος
δοτ.	τῷ κρατῆρ-ι	ἀθερ-ι	ῥήτορ-ι
αἰτ.	τὸν κρατῆρ-α	ἀθερ-α	ῥήτορ-α
κλητ.	ὦ κρατῆρ	ἀθηρ	ῥῆτορ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	κρατῆρ-ες	ἀθερ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατῆρ-ων	ἀθερ-ων	ῥητόρ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατῆρ-σι	ἀθερ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ.	τούς	κρατῆρ-ας	ἀθερ-ας	ῥήτορ-ας
κλητ.	ὦ	κρατῆρ-ες	ἀθερ-ες	ῥήτορ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα ὁ κρατῆρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα ὁ σωτήρ (τοῦ σωτήρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ὁ ἀθηρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἀστήρ (τοῦ ἀστέρος), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα ὁ σωτήρ σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὦ σῶτερ, τὸ δὲ ὄνομα ὁ ἀστήρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστράσι (κατὰ τὰ συγκοπτόμενα).

Σημείωσις 2. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτῆρα λ εἶναι μόνον ὁ ἄλς (τοῦ ἁλός, τῷ ἁλί, τὸν ἅλα, ὦ ἄλς—οἱ ἅλες, τῶν ἁλῶν, τοῖς ἁλίσι, τοὺς ἅλας κτλ.).

2) Οὐδέτερα

§ 87. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα εἶναι τὰ ὀνόματα τὸ ἕαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : ἔαρ - ἦρ, τοῦ ἔαρος - ἦρος, τῷ ἔαρι - ἦρι κλπ. (βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις : ὁ λιμήν, ἡ χιών, ὁ αἰθήρ, ὁ κοσμήτωρ — τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιόν-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτορ-ος κλπ.

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : ἡ ἀκτίς — ὦ ἀκτίς, ὁ πελεκάν — ὦ πελεκάν, ὁ ποιμήν — ὦ ποιμήν, ἡ χελιδών — ὦ χελιδών, ὁ ἀστήρ — ὦ ἀστήρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτενα εἰς -ων (γεν. -ονος) καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ ὅποια σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὁ γείτων — ὦ γείτον, ὁ αὐτοκράτωρ — ὦ αὐτοκράτορ.

Τὰ κύρια ὀνόματα Ἄγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον : ὦ Ἀγάμεμνον, ὦ Ἀριστόγειτον.

3) Σ Ὑ γ κ ο π τ ὀ μ ε ν α

§ 89. Ἄκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ρος, διπλόθεμα

Ἐ ν ι κ ὀ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)

ὄν.	ὁ	πατήρ	ἀνήρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ὸς	ἀνδρ-ὸς	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρά-σι	ἀνδρά-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τούς	πατέρ-ας	ἀνδρ-ας
κλητ.	ὦ	πάτερ	ἄνερ	ὦ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐ ν ι κ ὀ ς

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῇ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ὦ	Δήμητερ

Παρατηρήσεις

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγρόληκτα ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ καὶ ἀνήρ λέγονται συγκοπτόμενα, διότι (συγκόπτουν, ἤτοι) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα Δημήτηρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα ἀνήρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ). (βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκριμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἔχουν α βραχύ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ τονίζονται: μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι.

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων :

1) τὰ μὲν ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα ἀνήρ καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: μητρός, μητρὶ — ἀνδρός, ἀνδρί, ἀνδρῶν.

2) τὸ ὄνομα Δημήτηρ εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

3) τὰ ὀνόματα πατήρ, θυγάτηρ καὶ ἀνήρ εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον: ὦ πάτερ, θύγατερ, ἄνερ.

4) τὸ ὄνομα γαστήρ ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: ὦ γαστήρ (κανονικῶς πρβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σιγμόληκτα

α'. Οὐδέτερα εἰς -ας, γεν. -ως (ἢ -ατος)

		Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
ὄν.	τὸ	κέρας		τὰ κέρα	ἢ τὰ κέρατ-α
γεν.	τοῦ	κέρωσ ἢ τοῦ	κέρατ-ος	τῶν κερῶν	ἢ τῶν κέρατ-ων
δοτ.	τῷ	κέρα	ἢ τῷ κέρατ-ι	τοῖς	κέρα-σι
αἰτ.	τὸ	κέρας		τὰ κέρα	ἢ τὰ κέρατ-α
κλητ.	ὦ	κέρας		ὦ κέρα	ἢ ὦ κέρατ-α

Παρατηρήσεις

§ 93. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ας εἶναι ἔξ : κέρας, κρέας — γέρας, γῆρας — πέρας, τέρας. Τούτων

1) ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ φωνήεντα συναιρουνται : (κρέασ-ος, κρέα-ος =) κρέως, (κρέασ-ι, κρέα-ῖ =) κρέα κλπ. (βλ. καὶ § 33, 3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον ἀπὸ θέμα εἰς ας τὰ ὀνόματα κρέας, γέρας καὶ γῆρας (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέα κλπ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ σχηματίζεται τὸ ὄνομα τὰ κέρας καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τεράων ἢ τεράτων κλπ.). Τὸ δὲ ὄνομα τὸ πέρας (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς -ασ σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ (κατὰ τὰ εἰς -α οὐδέτερα ὀδοντικόληκτα) : τὸ πέρας, τοῦ πέρατ-ος κλπ., τὰ πέρατ-α, τῶν περάτ-ων κλπ., τὸ τέρας, τοῦ τέρατ-ος κλπ. (βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν α τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐκ συναιρέσεως τοῦ α + α, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα : τὰ γέρα ἢ γέρα (ὅπως τὰ δῶρα).

§ 94. β'. Οὐδέτερα εἰς -ος, γεν. -ους

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. στελεχες-) (θ. χρεος-)

ὄν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν	χρεῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλητ.	ὦ	στέλεχος	χρέος	ὦ	στελέχη	χρέα

Παρατηρήσεις.

§ 95. Τῶν σιγμόληκτων οὐδετέρων εἰς -ος

1) τὸ θέμα λήγει εἰς -εσ, ἀλλὰ τὸ ε τὸ πρὸ τοῦ χαρακτήρος σ εἰς

τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἔθνεσ-) ἔθνος (§ 32, 5).

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται, ἦτοι τὸ ε+α εἰς η ἢ, ἂν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα - βέλη, τὰ χρέεα - χρέα), τὸ ε+ι εἰς ει (τῶ δάσε-ῖ - δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος - ὄρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων - τειχῶν)· βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σημείωσις. Μερικὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συνηρημένην (τῶν ὄρέων ἢ τῶν ὄρων).

§ 96. γ'. Ἄρσενικὰ ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους), διπλόθεμα

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
	(θ. Σωκρατησ- Σωκρατεσ-)		(θ. Ἑρακλεησ- Ἑρακλεεσ)	
ὄν.	ὁ Σωκράτης	Ἑρακλῆς	οἱ Σωκράται	Ἑρακλεῖς
γεν.	τοῦ Σωκράτους	Ἑρακλέους	τῶν Σωκρατῶν	Ἑρακλέων
δοτ.	τῷ Σωκράτει	Ἑρακλεῖ	τοῖς Σωκράταις	—
αἰτ.	τὸν Σωκράτη	Ἑρακλέα	τούς Σωκράτας	Ἑρακλεῖς
κλητ.	ὦ Σώκρατες	Ἑράκλεις	ὦ Σωκράται	Ἑρακλεῖς

Παρατηρήσεις

§ 97. Τὰ ἄρσενικὰ σιγμόληκτα οὐσιαστικὰ εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμόληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ῥῆμα) : Πολυκράτης (πολὺς, κράτος) — Δημοσθένης (δῆμος, σθένος) — Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος) — Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι) — Δημοχάρης (Δῆμος, χαίρω) κλπ. Ταῦτα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2).

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὦ Ἀριστότελες, ὦ Δημόσθενες, ὦ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες).

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς **-ης**, γεν. **-ους** συνήθως κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὰ δὲ εἰς **-ῆς**, γεν. **-έους** (ἦτοι τὰ εἰς **-κλῆς**) κατὰ τὴν τρίτην.

4) ὅσα λήγουν εἰς **-κλῆς** συναίρουν τὸ **ε** τῆς συλλαβῆς **-κλε**, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ **η ἢ ε ἢ ει** : (Θεμιστοκλέης) Θεμιστοκλῆς, (Θεμιστόκλεες) Θεμιστόκλεις, (Θεμιστοκλέει) Θεμιστοκλεῖ.

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ης**, γεν. **-ους** σχηματίζουν τὴν ἐνικτὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς **-ην** (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν Σωκράτην, τὸν Δημοσθένην (ἕπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ'. Θηλυκὰ ἀκατάληκτα εἰς **-ώς**, γεν. **-οῦς**, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)			(θ. Ἥωσ-, Ἥοσ-)	
ὄν.	ἡ	αἰδῶς		ἡ	Ἥως
γεν.	τῆς	αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)		τῆς	Ἥοῦς
δοτ.	τῇ	αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)		τῇ	Ἥοῖ
αἰτ.	τὴν	αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)		τὴν	Ἥῶ
κλητ.	ῶ	αἰδῶς		ῶ	Ἥως (πρβλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι·

2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν (βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως **-ι**, **-σι**, **-α** καὶ **-ας** τὸ δίχρονον **ι** καὶ **α** εἶναι βραχύ : κλητῆρι, κλητῆρσι, κλητῆρᾶ, κλητῆρᾶς.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8) : ὁ θῆρ, τοῦ θηρός, τῷ θηρί — τῶν θηρῶν, τοῖς θηροσὶ — (τοῖν θηροῖν). Ἄλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα **ἡ δᾶς**, ὁ θῶς, τὸ οὔς, ὁ παῖς, ὁ Τρώς καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τονίζονται κανονικῶς : τῶν δάδων, τῶν θῶων, τῶν ῶτων, τῶν παίδων, τῶν Τρώων, τῶν φώτων.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναϊρέσεως (§ 16, 6)

1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος ἡ γλαῦξ·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εὺς: ὦ γραμματεῦ, ὦ Θησεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς· (βλ. καὶ § 69, 2).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προῆλθον ἐκ συναϊρέσεως (παῖς, φάος). Ἡ δὲ λέξις ἡ κλεις προῆλθεν ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου κληίς καὶ κανονικῶς ὀξύνεται· (βλ. § 16, 9)

4. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων

§ 103. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἥτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν, καὶ ἄλλον διὰ τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι :

1) τῆς α' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν·

2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν·

3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν·

α') τὸ βουλευτ-ά, τοῖν βουλευτ-αῖν — τὸ μούσα, τοῖν μούσαιν·

β') τὸ ἱατρ-ώ, τοῖν ἱατρ-οῖν — τὸ νήσ-ω, τοῖν νήσ-οιν — τὸ δένδρ-ω, τοῖν δένδρ-οιν·

γ') τὸ ἥρω-ε, τοῖν ἥρώ-οιν — τὸ βό-ε, τοῖν βο-οῖν — τὸ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν — τὸ πόλει, τοῖν πολέ-οιν — τὸ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν — (τὸ σκέλει, τοῖν σκελοῖν)· (βλ. § 95, 2).

5. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὀ μ α λ ῶ ς, ἥτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται. ἄ ν ῶ μ α λ α.

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται :

1) ἔ τ ε ρ ο γ ε ν ῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἔ τ ε ρ ο ν, ἥτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον : ὁ λύχνος — τὰ λύχνα, ὁ σῖτος — τὰ σῖτα, ὁ

δεσμός — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι (πρβλ. νῦν : ὁ πλοῦτος — τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα)·

2) διπλογενῆ, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ ζυγός καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά — ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα (πρβλ. ἔνυν : τὸ πεῦκο καὶ ὁ πεῦκος — τὰ πεῦκα)·

3) ἑτερόκλητα, ὅσα εἰς τὸν ἕνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινὰ κλίσειν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινὰ κλίσειν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἷον·

α') ὁ πρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ κλπ. (κατὰ τὴν α' κλίσειν) — οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβειων κλπ. (κατὰ τὴν γ')·

β') τὸ πῦρ, τοῦ πυρός κλπ. (κατὰ τὴν γ' κλίσειν) — τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κλπ. (κατὰ τὴν β')·

γ') ἡ γυνή (κατὰ τὴν α' κλίσειν), τῆς γυναικός, τῆ γυναικί, τὴν γυναῖκα, ὡ γύναι — αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναῖξι κλπ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1)·

δ') ὁ Θαλῆς (= Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὡ Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀττικόκλητα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσειν)·

ε') ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὡ Ἄρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσειν). Ὁμοίως ὁ Ἄστυάγης (Κυαζάρης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ξενικὰ ὀνόματα), τοῦ Ἄστυάγους, τῷ Ἄστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσειν), τὸν Ἄστυάγην, ὡ Ἄστυάγη (κατὰ τὴν α')·

ς') ὁ ἄμνος, τοῦ ἄμνου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) καὶ τοῦ ἄρνός, τῷ ἄρνί, τὸν ἄρνα — οἱ ἄρνες, τῶν ἄρνῶν, τοὺς ἄρνας (ἐκ θ. ἄρεν-, ἄρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ ἄρην, πρβλ. § 90 κ. ἐ.)

ζ') ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ υἱέος, τῷ υἱεῖ — οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱέσι, τοὺς υἱεῖς (κατὰ τὴν γ')·

η') ὁ ὄνειρος, τοῦ ὀνείρου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ ὀνειρατος (ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειρατ), τῷ ὀνειράτι — τὰ ὀνειράτα, τῶν ὀνειράτων (κατὰ τὴν γ')·

θ') ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὡ Οἰδίπου (κατὰ

τὴν γ' κλίσειν) — τοῦ *Οἰδίπου*, τὸν *Οἰδίπουν* (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β').

ι') ὁ *χρῶς*, τοῦ *χρωτός*, τῷ *χρωτί*, τὸν *χρωῖτα* (κατὰ τὴν γ' κλίσειν), ἀλλὰ δοτικὴ καὶ *χρῶ* (κατὰ τὰ ἀπτικόκλιτα, εἰς τὴν φράσειν *ἐν χρῶ* = ἕως τὸ δέρμα).

4) *μεταπλαστιά*, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὠρισμένην κλίσειν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μεταπλασσειται, ἤτοι) μεταβάλλεται (πρβλ. τὸ γράψιμ-ον, τοῦ γραψίματ-ος).

α') ὁ *κύων*, τοῦ *κυνός*, τῷ *κυνί*, τὸν *κύνα*, ὦ *κύον* — οἱ *κύνες*, τῶν *κυνῶν*, τοῖς *κυσί* κτλ. (θ. *κυων-*, *κυον-* *κυν-*).

β') ὁ *μάρτυς*, τοῦ *μάρτυρος* κτλ. ὦ *μάρτυς* — οἱ *μάρτυρες*, τῶν *μαρτύρων*, τοῖς *μάρτυ-σι*, τοὺς *μάρτυρας* κτλ. (θ. *μαρτυ-*, *μαρτυρ-*).

γ') ὁ *σῆς*, τοῦ *σεός*, οἱ *σέες*, τῶν *σέων*, τοὺς *σέας* — τοῦ *σητ-ός*, οἱ *σητ-ες*, τῶν *σητῶν*, τοὺς *σητας* (θ. *σησ-*, *σεσ-*, *σητ-*).

δ') ἡ *κλείς*, τῆς *κλειδός*, τῇ *κλειδί*, τὴν *κλειδα* καὶ τὴν *κλειῖν* — αἱ *κλειδες* κτλ., τὰς *κλειδας* καὶ τὰς *κλειῖς* (θ. *κλειδ-*, *κλει-*) (πρβλ. § 82, 1).

ε') ἡ *ναῦς*, τῆς *νεώς* (ἀρχῆθεν *νηός*, § 32, 4), τῇ *νη-ί*, τὴν *ναῦν*, ὦ *ναῦ* — αἱ *νῆες*, τῶν *νεῶν*, ταῖς *ναυσί*, τὰς *ναῦς*, ὦ *νῆες* (θ. *ναυ-*, *νη-*, *νε-*).

ς') ἡ *χείρ*, τῆς *χειρός* κτλ. — αἱ *χειρες*, τῶν *χειρῶν*, ταῖς *χερσί*, τὰς *χειρας* κτλ. — δυϊκ. τὴν *χειρε*, τοῖν *χερ-οῖν* (θ. *χειρ-*, *χερ-*).

ζ') τὸ *γόνυ*, τοῦ *γόνατ-ος*, τῷ *γόνατ-ι*, τὸ *γόνυ* — τὰ *γόνατα*, τῶν *γονάτων*, τοῖς *γόνασι* κτλ. (θ. *γόνυ-*, *γονατ-*).

η') τὸ *δόρυ*, τοῦ *δόρατ-ος* κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον).

θ') τὸ *ἥπαρ*, τοῦ *ἥπατ-ος*, τῷ *ἥπατ-ι*, τὸ *ἥπαρ* — τὰ *ἥπατα*, τῶν *ἥπάτων* κτλ. (θ. *ἥπαρ-*, *ἥπατ-*) ὁμοίως τὸ *δέλεαρ* (τοῦ *δελέατ-ος*), τὸ *στέαρ* (τοῦ *στέατ-ος*), τὸ *φρέαρ* (τοῦ *φρέατ-ος*).

ι') τὸ *ὔδωρ*, τοῦ *ὔδατ-ος*, τῷ *ὔδατ-ι*, τὸ *ὔδωρ* — τὰ *ὔδατ-α*, τῶν *ὔδάτων*, τοῖς *ὔδασι* κτλ. (θ. *ὔδωρ-*, *ὔδατ-*).

ια') τὸ *οὔς*, τοῦ *ὠτ-ός*, τῷ *ὠτ-ί*, τὸ *οὔς* — τὰ *ὠτ-α*, τῶν *ὠτων*, τοῖς *ὠσί*, τὰ *ὠτα* — τὴν *ὠτε*, τοῖν *ὠτοι* (θ. *οὔσ-*, *ὠτ-*, βλ. § 101, § 102).

ιβ') ὁ *Ἀπόλλων*, τοῦ *Ἀπόλλωνος*, τῷ *Ἀπόλλωνι*, τὸν *Ἀπόλλωνα* καὶ *Ἀπόλλω*, ὦ *Ἀπολλων* (θ. *Ἀπολλων-*, *Ἀπολλων-*, *Ἀπολλο-*).

ιγ') ὁ *Ποσειδῶν* (ἀρχῆθεν *Ποσειδάων*), τοῦ *Ποσειδῶνος*, τῷ *Ποσειδῶνι*, τὸν *Ποσειδῶνα* καὶ *Ποσειδῶ*, ὦ *Πόσειδον*.

ιδ') ὁ Ζεὺς, τοῦ Δι-ός, τῷ Δι-ί, τὸν Δί-α, ὦ Ζεῦ (θ. Ζευ-, Δι-)·
 ιε') ἡ Πνύξ, τῆς Πυκ-νός, τῇ Πυκ-νί, τὴν Πύκν-α (θ. Πυκ-, Πυκν-)·

5) ἰδ ι ό κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ἰδίαν, ἤτοι) ἰδιαιτέραν κλίσιν. εἶναι δὲ ἰδιόκλιτα :

α') μερικὰ προσηγορικὰ ὀνόματα εἰς -ᾶς, ὡς ὁ φαγᾶς, ὁ καταφαγᾶς κλπ.·

β') πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἰδία δὲ ξενικά· οἷον ὁ Ἄλεξᾶς (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἄλεξᾶ, τῷ Ἄλεξᾶ, τὸν Ἄλεξᾶν, ὦ Ἄλεξᾶ (πρβλ. Γεράσιμος — Μεμᾶς)·

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὦ Φιλῆ (πρβλ. Σπυρίδων — Πίπης)·

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὦ Διονῦ·

ὁ Ἰησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὦ Ἰησοῦ (Ἑβραϊκὸν ὄνομα)·

ὁ Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὦ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα)·

6) ἄ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται, ἤτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις· ἄκλιτα δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις τὸ χρεών (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεών, τῷ χρεών·

β') πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὅπως δὲ ποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον ὁ Ἀδάμ (τοῦ Ἀδάμ κλπ.), ὁ Δαβίδ (τοῦ Δαβίδ κλπ.), ὁ Ἰώβ (τοῦ Ἰώβ κλπ.), τὸ Πάσχα (τοῦ Πάσχα κλπ.), λέξεις Ἑβραϊκαὶ — τὸ ἄλφα (τοῦ ἄλφα κλπ.), τὸ βῆτα (τοῦ βῆτα κλπ.), τὸ γάμμα (τοῦ γάμμα κλπ.)· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δίγαμμα (τοῦ δίγαμμα κλπ.), τὸ δέλτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαὶ (πρβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσῶ — τὸ φούτ-μπῶλ, τὸ ρεκὸρ — τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ)

7) ἔ λ λ ε ι π τ ι κ ᾶ, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρηστα, εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν — ἔλλειπτικά κατὰ πτώσιν)·

α') ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὀνόματα· ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν : Μενέλαος, Ἀριστείδης — ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθῆναι — ὁ Ὀλυμπος, ἡ Πίνδος, τὸ Πτῶον, τὰ Κεραῦνια — τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια (πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.)·

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσοῦς — ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ αἴθρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3) — ἡ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.·

β') ἔλλειπτικά κατὰ πτώσιν (ἢ ἅμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι :

1) αἱ λέξεις τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ (= ὀπτασία ἐν ἐγρηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικῶ (πρβλ. νῦν : τὸ σέβας — τὰ σέβη, τὰ ἄρματα = τὰ ὄπλα)·

2) ἡ λέξις μάλη, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν ὑπὸ μάλης (= ὑπὸ τὴν μασχάλην)·

3) ἡ λέξις νέωτα, αἰτιατικῆς ἐνικῶ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν ἐς νέωτα (= τοῦ χρόνου)·

4) αἱ λέξεις ὦ τᾶν (= ὦ φίλε) καὶ ὦ μέλε (= καλέ μου)·